Välisministeerium

Riigikontroll
Narva mnt. 11a
15013 Tallinn

Teie 19.07.2002 nr 2-7.1-FA/02/1252
Meie 30.07 2002 nr. 14/446

Kontrolliaruande eelnõust

Austatud proua Karniol

Oleme tutvunud kontrolliaruande eelnõuga "Riigikontrolli arvamus Välisministeeriumi 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta". Meie kommentaarid aktis toodule on alljärgnevad:

Välisministeeriumi 2001. aasta raamatupidamise aastaaruanne ja riigieelarve täitmise aruande kohta

Vastused ettepanekutele

1. Aasta alguse ja lõpu bilansikirjed inventeeritakse ja hinnatakse ümber nii, et bilansikirjel "Annetatud kapital" kajastuvad ainult teistelt omanikelt tasuta saadud põhivarad. (2.3.1.)

2. Washingtoni saatkonnahoone põlengu kindlustushüvitised, mis laekusid aastal 2001 ning ka aastal 2002, on kajastatud aruandeaastatel muude tuludena tegevusest tulenevalt Rahandusministeeriumi soovitusest. Samas aktsepteerime seisukohta, et kindlustushüvitise kasutamata jääk pärast hoone taastamise lõpetamist kuulub kandmisele riigieelarvesse. (2.1.4. ja 2.3.3.)

3. Tulenevalt asjaolust, et osa eelarvevälistele kontodele laekunud intressidest oli kandmata eelarvelistele kontodele, näidati aastaaruandes need summad ekslikult. (2.3.3.)

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg nr
01.08.2002 2-7.1-FA/02/1252-2

EA 014868

Rävala pst 9
15049 Tallinn
Registrikood 70002526

Tel. (2) 6317 000
Faks (2) 6317 098

Arve nr. 22 100 610 4336
kood 420101767 Hansapank

Muud tähelepanekud

Vastused olulisematele tähelepanekutele ja ettepanekutele

1. OÜ-ga Vest Ehitus sõlmitud leping nr 475 (20.06.2001) käsitleb Välisministeeriumi peahoone Lauteri tänava poolse tiiva (arhiiv) tuletõrje veevõtusüsteemide renoveerimine. Esialgsete plaanide kohaselt oli kavas läbi viia tööd, mis määrati kindlaks eespool nimetatud lepinguga. Tööde maksumus (lepingu kohaselt 311 993 krooni) jäi alla Riigihanke Seaduses kehtestatud piirmäära, seetõttu 2001.a. suvel ei korraldatud pakkumismenetlust seaduses ettenähtud riigihanke protseduurireeglite kohaselt.

OÜ Vest Ehitusega sõlmitud leping nr 502 (lepingu maksumus 488 000 krooni, 13.11. 2001) sisaldab Välisministeeriumi peahoone peakorpuse (10 korruselise osa) tuletõrje veevõtusüsteemide ja sama osa külmaveetorustiku renoveerimist.

Nimetatud tööde teostamine tuli päevakorda seoses vajadusega teostada avariiremonditöid. Aasta lõpul ei oleks jõudnud riigihanget läbi viia. Selleks, et osta tellija jaoks soodsa hinnaga vajalikke remonditöid küsisime ka eelnevalt vastavate tööde hinnapakkumised. Lisaks parimat hinda pakkunud OÜ Vest Ehitusele esitasid oma pakkumised ka OÜ Innecto ja OÜ Goldrin. (3.1.2. ja 3.2.3)

2. Aastaraamatu tegemine käivitub igal aastal oktoobris-novembris, sest mainitud trükis peab trükikojast välja tulema kindlasti enne 24. veebruari, et oleks seda võimalik esitleda välisministri iga-aastasel pressivastuvõtul, mis reeglina toimub veebruari viimasel nädalal. Kui toimetus 2000.a. oktoobris alustas Aastaraamatu koostamist, lähtuti ülesande püstitamisel max. tiraažist 2000 ja trükise maht pidi jääma eelmise aasta tasemele s.o kuni 140 lk.. Eelpoolöeldust tulenevalt kalkuleeriti aastaraamatu trükkimise eelarveks 180-190 000 EEK-i. Kuna Aastaraamatu esialgne eelarve oli plaanitud jääma allapoole 200 000 EEK-i piiri, siis seetõttu ei kuulutatud välja ka riigihanget.

2000.a. raamatusse lisandus aga uue aasta alguses oluline peatükk ka 2001. aastast, mistõttu väljaande maht suurenes. Jaanuaris valmis protokolliosakonnal põhjalik ülevaade 1918-40 aastatel Eesti välisteenistuses töötanud inimestest, kes okupatsioonides kannatada said ja 15. jaanuaril avati välisministeeriumis nende auks mälestustahvel. Arvestades sündmuse olulisust, otsustas toimetus lisada juba valmivasse aastaraamatusse uue teema pealkirjaga "Pilk minevikku" ning mahuga 17 lk. (Esialgu polnud 2001. aasta sündmust 2000. aasta raamatus plaanis kajastada).

Tulenevalt koostööst Prantsusmaaga prantsuse keele õpetamisel välisministeeriumi ametnikele aastatel 2000-2003.a. kerkis päevakorda vajadus aastaraamatusse lisada prantsuskeelne ülevaatlik kokkuvõte, mille mahuks kujunes 10 lk. Ühtlasi tekkis tänu prantsuskeelse kokkuvõtte olemasolule võimalus ja vajadus levitada meie esinduste vahendusel aastaraamatut senisest suuremal arvul ka frankofoonsetes riikides ja aastaraamatu tiraaži suurendati 2000-lt 2500-ni.

Kui tekstimaterjal ja fotod jaanuari lõpus said küljendatud, siis ilmnes, et trükise maht tuleb oluliselt suurem esialgselt planeeritust, kokku 175-180 lk. Sellest tulenevalt suureneksid trükikulud ja ületaksid riigihanke piirid (220 000 EEK-i). Kuna trükis pidi veebruari keskpaigaks valmis olema, siis ei poleks jõudnud enam riigihanget välja kuulutada ja läbi viia. Teine võimalus jääda allapoole riigihanke piiri oleks olnud mahu või tiraaži vähendamine. Samas koostatakse aastaraamat erinevate osakondade ja allüksuste poolt ettevalmistatud materjalide põhjal ning kajastab välisministeeriumi tööd ühe aasta jooksul. 2000.a. oli Eesti välispoliitika jaoks erakordselt hea ja sündmusterohke aasta ning võrreldes varasemaga saime kokku palju huvitavat fotomaterjali. Mahu vähendamine oleks viinud selleni, et midagi välispoliitiliselt olulist oleks tulnud aastaülevaatest välja jätta, siis poleks aga tekkinud tervikpilti ministeeriumi tööst. Seetõttu otsustas toimetus Aastaraamatu eelarvet suurendada pressi- ja infoosakonna poolt sisseostetavate trükiste arvelt ning kokku läks see koos km-ga maksma 252 000 EEK-i.

Eelpoolkirjeldatust oleme teinud vastavad järeldused ning 2002.a. eelarvest trükiste tegemisel oleme püüdnud vältida eelmise aasta planeerimisvigu. Kõigi 2002.a. ilmunud trükiste puhul, mille trükikulude prognoos on olnud 100 000 EEK-i ümber, oleme kasutanud suunatud pakkumistega riigihanget ning võtnud vähemalt kolmelt pakkujalt hinnapakkumised. Pärast parima pakkumise välja valimist oleme vastavalt kehtivale korrale sellest teavitanud ka Riigihangete Ametit. (3.1.2. ja 3.2.3)

3. Arhiivi projekteerimistööde teostamiseks korraldatud riigihanke deklaratsiooni sattus tööde maksumus ilma käibemaksuta näpuvea tõttu. Projekteerimislepingu sõlmimisel on Välisministeerium lähtunud Riigihangete Seadusest vastavalt § 32, lõige 1. (3.1.3.)

4. Edaspidi püüame vältida riigihangete seaduses kehtestatud piirmäärade ületamist. (3.2.3.)

5. Välisministeeriumi on Londonis asuvat eelarvevälist pangakontot säilitanud erakorralise reservina, põhisummat hoitakse tähtajalisel hoiusena. Aastal 2001 kasutati ühekordselt enne 2001. aastat laekunud tähtajalise hoiuse intresse, põhisumma on aastate jooksul puutumatu. Intressid 2001. aasta eest on kantud riigieelarvesse, samuti toimitakse 2002. aastal laekuvate intressidega. Otsust kogu eelarvevälise summa kandmiseks riigieelarvesse tehtud ei ole. (3.2.1.)

6. Sularaha hoidmine ning sularahas tehtavate tehingute maht on probleemiks olnud ainult endistes liiduvabariikides tulenevalt nende ebastabiilsest majandusest ning küllalt jäikadest pangandustavadest, samas on laekumised konsulaartoimingutest arvestatavad ning tehinguid tehakse USA dollarites. Kulud pangateenustele ning mitmekordsetele valuutavahetustele on olulised. Arvestades eeltoodut ning seda, et viisatulude laekumise hooajalisusest tulenevalt on november ja detsember suure laekumisega kuud, samas aasta algul aga tuleb teha lisaks tavapärastele kuludele mitmeid ettemakseid (üürid, koolid jne), ei ole me seni limiteerinud saatkondade kasutuses olevaid summasid.

Oleme kaalunud ka Venemaal arvelduskontode üleviimist mõnda teise panka, kuid seni pole arvestatavaid pakkumisi saanud.

Vaatamata eeltoodule kehtestame välisesindustele eeskirjad sularaha hoidmiseks. (3.2.2.)

7. Kantsleri käskkirja, mis puudutab eelarvevälistel kontodel asuvate summade kasutamist, on täiendatud ja selle nõuded on vastavuses kassalise täitmise eeskirjadega. (3.2.4.)

Rendilepingust A-Ettevõtmiste AS-ga (3.1.7.)

Rendilepingu p. 6.5.1 kohta

Meie arvates oli Välisministeeriumil Vabariigi Valitsuse korraldusest tulenevalt õiguslik alus rendilepingu pikendamiseks.

06.06.1995. a. Vabariigi Valitsuse korraldusega nr. 548k lubati Välisministeeriumile anda Rävala pst. 9 asuvas hoones osa ruume rendile kuni neljaks aastaks enampakkumiseta ja eelläbirääkimistega pakkumiseta, mis oligi selle korralduse mõtteks.

Välisministeerium sõlmis 20.06.1995. a. tähtajalise rendilepingu A-Ettevõtmise AS-iga, andes viimasele rendile Rävala pst. 9 asuvas hoones ruumid üldpinnaga 1 052,8 m^2.

Rendilepingu sõlmimise momendist hakkasid rendileandja ja rentniku vahel kehtima rendisuhted tulenevalt EV rendiseadusest. Kõnesoleva rendilepingu sätted on igati vastavuses rendiseadusega ning valitsuse korraldus ei saa olla vastuolus seadusega kui ülimuslikuga.

Tulenevalt 20.06.1995. a. rendilepingu p.-st 6.5.1 pikeneb leping samadel tingimustel ja samaks tähtajaks, juhul kui lepingu pooled ei ole seaduses ja lepingus ettenähtud tingimustel avaldanud soovi rendilepingu lõpetamiseks.

Vastavalt rendileandja ja rentniku vahelise kokkuleppe p.-le 3, mis on rendilepingu lisaks nr. 4, pikendasid pooled lepingu tähtaega veel neljaks aastaks. See poolte tahteavaldus on täielikult seaduslik, kuna vastab tollal kehtinud EV rendiseaduse § 15 lg. 1 sätetele ning millise poolte tahteavaldusega rendileping sisuliselt uuendati.

Eeltoodu alusel oli Välisministeeriumil õiguslik alus pikendada rendilepingu tähtaega.

Rendilepingu p. 4.3.2 kohta

Välisministeeriumi arhiivi ning raamatukogu ehitamise käigus muudeti osaliselt rendilepingut A-Ettevõtmiste AS-ga ning lepingust tulenevalt kompenseeriti rentnikule tagastatud ruumides tehtud parenduskulud. Parenduskulude hüvitamisel arvestati eksperthinnangut ja eelnevat amortisatsiooni. Nimetatud hüvitis on osa investeeringuobjekti A1057301 maksumusest. Kuna objekti lõpetamine toimus aastal 2002, siis on lõpetamata objekt aastaaruandes kajastatud bilansikirjel lõpetamata ehitis ning kogu ehitise soetusmaksumuse korrigeerimine renoveerimiskulude võrra toimub aastal 2002. (2.1.2. ja 2.3.2.)

Me ei jaga finantsauditi arvamust, mille kohaselt rendilepingu p. 4.3.2 on ministeeriumile majanduslikult kahjulik.

Vastavalt kõnesoleva rendilepingu punktile 4.3.2 rendilepingu lõppemisel või lõpetamisel rendileandja algatusel kohustub rendileandja hüvitama rentnikule kõikide ruumides tehtud parenduste (s.h. ruumide kasutamisotstarbega seotud sisustuse ja seadmete) kulud.

Nimetatud lepingutingimus vastab rendiseaduse § 12 nõuetele. Tegemist oli renditud vara parendamisega rendile andja loal.

Vastavalt rendiseaduse § 12 lg. 1 sätetele on lepingu lõppemisel või lõpetamisel rentnikul õigus nõuda parenduste tegemiseks tehtud kulutuste hüvitamist. Rendilepingu lisa nr. 4 p. 7 kohaselt rendileandja algatusel vähendati lepingu punktis 3.1 näidatud ruumide pindala ning rentnik tagas rendileandjale aktiga osa parendatud rendipinda. Seega sisuliselt oli tegemist rendileandja algatusel osalise rendilepingu ennetähtaegse lõpetamisega. Samuti lepingu lisa nr. 4 p. 7 nägi ette rendileandja poolt rentnikule parenduseks tehtud kulutuste hüvitamist.

Seega lepingu p. 4.3.2 oli rendileandjale täitmiseks kohustuslik ning see kohustus tulenes rendiseaduse § 12 lg. 1 nõuetest.

Rendileandja sai rentnikult tagasi viimase kulul parendatud rendipinna. See tähendab, et kõnesolevate parenduste all tuleb mõista praktiliselt kahekorruselise 462,42 m^2 suuruse pinnaga hoone täielikku renoveerimist. Rentnik tegi selleks kulutusi 2,39 miljoni krooni (peale parenduste kulumi maha arvestamist 2,2 miljoni krooni) suuruses summas, millele lisandus käibemaks. Tagastatava rendipinna üleandmise-vastuvõtmise aktiga pooled aktsepteerisid rendipinna parendusi ja selleks tehtud kulutuste suurust, mida kinnitas ka vastav eksperthinnang (töö nr.014 jaanuar 2001.a.).

Seetõttu nimetatud summa tasumine rentnikule oli põhjendatud. Ei oma tähtsust asjaolu, kas ekspert oli hinnangu koostamisel teadlik hoone seisukorrast rendileandmise hetkel. Ekspert andis hinnangu teostatud töödele ja nende maksumusele, mida pooled aktsepteerisid. Nii värskete parenduste korral ei saa rääkida nende amortisatsioonist.

Me ei toeta finantsauditi seisukohta, mille kohaselt ruumide sisustust ja seadmeid ega teostatud sanitaarremonti ei saa käsitleda parendustena, viidates siinjuures raamatupidamisseadusele.

Rendisuhteid reguleerib rendiseadus ning lepingu pooled on kohustatud lähtuma rendiseaduse sätetest.

Rendiseaduse § 12 käsitleb renditud vara parendamist ning ei kitsenda parenduste all ei ruumide sisustust ega seadmeid ega nende tegemiseks vajalikke kulutusi.

Rendiseaduse mõtte kohaselt võib rentnik nõuda rendileandja loal tehtud parendusteks vajalike kulutuste hüvitamist lepingu lõppemisel või lõpetamisel. Nagu on juba

nimetatud, aktsepteerisid lepingupooled tehtud parendusi ning nende tegemiseks vajalikke kulutusi.

Rendiseaduse § 12 lg. 3 annab rentnikule õiguse rendileandja loata tehtud parenduste äravõtmiseks, mida on võimalik eraldada renditud vara kahjustamata juhul, kui rendileandja pole nõus hüvitama nende maksumust. Nimetatud säte kinnitab veelkord, et parenduste all käsitletakse rendiseaduse mõttes ka ruumide sisustust ja seadmeid.

Meie arvates ei ole õige seisukoht, et antud parenduste puhul oli tegemist ruumide sanitaar-remondiga. Eksperthinnangu kohaselt oli tegemist rendipinna põhjaliku remondi ja ümberehitustöödega, mille käigus ehitati ka uued hoone tehnoseadmed (veevarustus, soojavarustus, jahutus, ventilatsioon, elektrivarustus jne.). (3.1.7.)

Täname Teid tehtud põhjaliku töö ning asjatundlike ettepanekute ja märkuste eest.

Lugupidamisega

Kristiina Ojuland
Minister

Malle Soidla 6 317 311
Margus Haugas 6 317 351